

Zussen van Tine Nys doorbreken hun stilte na het veelbesproken euthanasieproces: "Alles in de weken voor de euthanasie is problematisch verlopen"

N

Lotte en Sophie Nys, de zussen van Tine, gestorven in april.

Ze was volgens hen veel te jong, te veel in twijfel en te levenslustig om in het voorjaar van 2010 dat dodelijke spuitje te krijgen. Na jaren van "oneerlijke framing, onrecht, pijn, gemis en verdriet" trekken Lotte en Sophie, de zussen van Tine Nys (38), naar Europa om de dramatisch verlopen euthanasie van hun zus nog eens aan te klagen. "Want we blijven achter met een gevoel van diep onrecht naar Tine toe. Een onbehaaglijk gevoel."

Pieter Huyberechts

Gisteren om 03:00

Het was een primeur in ons land, het eerste proces sinds de zeer progressieve euthanasiewet in werking trad in 2002. Het was ook het eerste euthanasieproces wereldwijd met een dokter in de beklaagdenbank. Met drie artsen tegelijk dan nog. In 2020 streek de halve wereldpers dan ook neer in de Gentse assisenzaal. Om te volgen of de twaalfkoppige jury de drie dokters effectief schuldig zou verklaren aan gifmoord. *(lees verder onder de foto)*

N

Lotte, Tine en Sophie Nys: drie onafscheidelijke zussen. — © vrt

De drie dokters stonden terecht omdat ze in twijfelachtige omstandigheden hun goedkeuring hadden gegeven om het leven van een 38-jarige vrouw met een spuit te beëindigen. Die vrouw was Tine Nys, op dat moment uiterst fragiel en vechtend tegen haar demonen. In april 2010 had ze gekozen voor levensbeëindiging wegens “ondraaglijk psychisch lijden”. Maar van een rationele beslissing leek geen sprake.

Uren voor de dokter de onomkeerbare handeling uitvoerde, belde ze nog met haar jongere zus Sophie. “Tine was totaal in paniek en twijfelde”, vertelt ze. “Toen we later die dag – zonder professionele begeleiding in de buurt – bij haar zaten, was ze plots zen, rationeel, met piepkleine pupillen. Tine had toen tijd en ondersteuning nodig en die heeft ze helaas nooit gekregen.”

De zussen gingen op onderzoek, stelden vast dat zowat alles in aanloop naar die fatale gifspuit was misgelopen, en dienden een klacht in. Waarna er vele jaren later – tot hun eigen verbazing – een groot en uiterst beladen assisenproces volgde. Met voor- en tegenstanders van de “kaduke wet” en haar gecontesteerde uitvoerders. Met, na twaalf uur beraad, een eerste nipte vrijspraak voor de drie beschuldigen: Joris Van Hove, de niet onbesproken dokter die de spuit zette, Tines huisarts Frank De Greef en Lieve Thienpont, die mensen die dat willen begeleidt richting de dood.

Onlangs ging Van Hove ook bij een tweede strafproces, op burgerlijk vlak, vrijuit. Zijn advocaat zette de zussen neer als pestkoppen. Er kwam geen schuldbesef, geen spijt en ook geen eurocent. Al is dat laatste het allerlaatste wat ze van hem – “een man zonder moreel kompas” – zouden willen.

Vier jaar na het fel gemediatiseerde proces doorbreken jullie eenmalig de stilte. Waarom is het voor jullie belangrijk om te praten?

Lotte: “Nu het proces in Dendermonde is afgerond, is er een bepaalde rust over ons neergedaald. Het voelt alsof we met meer sterkte over de hele zaak kunnen praten. Het mag echt eens over Tine zelf gaan. Dit verhaal is ten onrechte geframed als een aanval van ons als een rancuneuze familie die de wens van Tine nooit centraal kon stellen, als een verhaal tegen de euthanasiewet. Quod non.”

“Wij zijn ook helemaal niet tégen de euthanasiewet. Wij komen uit een progressief nest, hebben zedenleer gevolgd en zien de noodzaak van die wet in. Maar als er dan iets grondig misloopt, is het wel belangrijk om dat aan te kaarten”

Sophie

Sophie: “Wij zijn ook helemaal niet tégen de euthanasiewet. Wij komen uit een progressief nest, hebben zedenleer gevolgd en zien de noodzaak van die wet in. Maar als er dan iets grondig misloopt, is het wel belangrijk om dat aan te kaarten. Euthanasie gaat om zoets precair en wij waren in shock door Tines dood en de omstandigheden waarin de euthanasie bij haar is uitgevoerd. Sommigen zijn door onze klacht bij het gerecht in een kramp geschoten. Ons verdriet en onze slechte ervaringen met de dokters, en dan vooral met Joris Van Hove, zijn totaal overschaduwd door zij die schande spraken dat we het lef hadden om naar het gerecht te stappen. Terwijl het onze verdomde plicht was.” *(lees verder onder de foto)*

LEES OOK. Huisarts Joris Van Hove veroordeeld tot vier maanden cel voor schriftvervalsing

Sophie, jij hebt in de maanden na haar dood dan een klacht ingediend. Waarom was die klacht voor jullie zo belangrijk?

Sophie: “Ik ben met een bang hart het gerechtsgebouw in Dendermonde binnengestapt. Het was een publiek geheim in Sint-Niklaas dat Van Hove, de dokter die de euthanasie had uitgevoerd, niet onbesproken was. We kenden hem voordien niet, maar het regende verhalen over hem. Hoe meer ik onderzocht, hoe problematischer zijn figuur leek. Laat ons stellen dat hij de allerlaatste was die het leven van Tine had mogen beëindigen. Bovendien bleek ook dat hij Tine totaal niet had onderzocht en zelfs niet over haar medisch dossier beschikte. Hij wist niets over Tine, niets over haar recente relatiebreuk en haar drugsproblematiek, amper iets over haar voorgeschiedenis. Later kwam ook nog eens aan het licht dat hij inderhaast een extra handtekening was gaan zoeken bij haar huisdokter, die hij op zijn beurt ook nog eens schandalig voorloog.”

Lotte: “Alles in de weken voor Tines euthanasie is simpelweg problematisch verlopen.”

“We voelden dat er dingen grondig waren misgelopen. Plots was Tine dood, voor altijd weg, en de manier waarop was heel schokkend. Mag je zo’n psychisch kwetsbaar, twijfelend, jong iemand zo snel euthanaseren? De vraag stellen is ze beantwoorden”

Sophie

Sophie: “We voelden dat er dingen grondig waren misgelopen. Plots was Tine dood, voor altijd weg, en de manier waarop was heel schokkend. Mag je zo’n psychisch kwetsbaar, twijfelend, jong iemand zo snel euthanaseren? De vraag stellen is ze beantwoorden. Ik kijk ook expliciet naar Wim Distelmans, die een meer verantwoordelijke rol had kunnen opnemen, maar zich voor en tijdens het proces heel paternalistisch en protectionistisch opstelde. We hebben altijd, ook met hem, de weg van de dialoog gekozen, maar we zijn naïef geweest. Onze vader heeft Distelmans gebeld kort voor Tines euthanasie, maar hij ondernam niks om de angel

N

Grote opluchting bij de vrijgesproken dokter Joris Van Hove.

uit de overhaaste en chaotische situatie te halen. Men had geoordeeld dat Tine autisme had en daarom niet meer behandeld kon worden. En Distelmans gaf achter de schermen mee zijn fiat.” (lees verder onder de foto)

N

De twee zussen op het proces. Voor hen was het één grote deceptie.

Die stempel van “autisme en nooit meer te behandelen” lag Tine, zo lijkt het, bijzonder zwaar. Is dat bij haar de cruciale trigger geweest?

Sophie: “Ze was daar heel hard van aangedaan. ‘Ik ga zoveel nooit kunnen doen’, zei ze dan tegen ons.”

Lotte: “Tegen iemand die al in de put zit, zeggen dat ze nooit een normaal leven zal leiden: ik noem dat het falen van een maatschappij. Ik geef intussen zelf les aan kinderen met autisme. Welke boodschap geven we hen mee? Men heeft Tine wijsgemaakt dat ze uitbehandeld was, dat er geen hoop meer was. We geloven dat niet. Nooit. Na haar dood waren wij de gekrenkte zussen die Tine haar overlijden niet gunden. We werden geframed als achterbakse aasgieren. Wij die nochtans honderden keren met haar hebben ontbeten, die aan haar sterfbed stonden, die haar door en door kenden. We zochten enkel naar antwoorden en dat is ons niet in dank afgenomen.”

“Na haar dood waren wij de gekrenkte zussen die Tine haar overlijden niet gunden. We werden geframed als achterbakse aasgieren. Wij die nochtans honderden keren met haar hebben ontbeten, die aan haar sterfbed stonden, die haar door en door kenden. We zochten enkel naar antwoorden en dat is ons niet in dank afgenomen”

Lotte

Sophie: *(fel)* “Onlangs bracht de advocaat van Van Hove, Walter Van Steenbrugge, een boek uit. De foute privé-informatie over Tine en ons gezin die hij daarin deelt: het is werkelijk walgelijk. Zoveel leugens. Wat bezielt die man om zo na te trappen?”

Hun advocaat Joris Van Cauter: “De familie-Nys moest kapot omdat sommigen de euthanasiewet heilig verklaarden. Men heeft van Tines dossier een symbool gemaakt. Het probleem is dat je met een euthanasiewet zit die de facto niet controleerbaar is. Er volgt een controle na de euthanasie, grotendeels door diegenen die hem hebben uitgevoerd. In de praktijk zijn er zo honderden dossiers gepasseerd waarbij zagezegd nooit een probleem was. De euthanasiedokters hadden op die manier immuniteit en iedereen voelde zich daar comfortabel bij. De teneur: ‘We doen ons werk goed, moei er u niet mee, roer niet in dat potje.’” (lees verder onder de foto)

N

Advocaat Joris Van Cauter, geflankeerd door Tines zussen.

Ook de drempel voor zo'n zaak – een gifmoord moet altijd voor assisen komen – was bijzonder hoog.

Advocaat Van Cauter: "Klopt. Hoewel de zussen van Tine nooit om een assisenproces hebben gevraagd, laat dat duidelijk zijn. Het was paniek in de tent. Nogmaals, ze vielen de wet niet aan, ze vroegen de juiste toepassing ervan. Toen bleek dat er grove fouten waren gemaakt, heeft de Gentse kamer van inbeschuldigingstelling, met drie onafhankelijke beroepsrechters dus, beslist om de zaak voor een volksjury te brengen. Dat de katholieke lobby vanuit Rome deze hele zaak gestuurd heeft, is ook zo'n fabel. Ja, het Openbaar Ministerie is na een herlezing jaren later tot een ander oordeel gekomen. Ze hebben gesteld dat er wél strafbare feiten zijn gebeurd, maar het zijn finaal drie beroepsrechters die gezegd hebben: 'Hier zijn voldoende bezwaren, we moeten naar assisen.' Denk je nu echt dat ze telefoons kregen vanuit Rome? Onzin."

Jullie moeder kreeg aan het einde van het proces een hartstilstand.

Sophie: "Ze kon niet komen getuigen omdat ze te ziek was. Sommigen trekken zelfs dat verhaal in twijfel. Tot ze dus een hartstilstand kreeg op de slotdag. Ze is een week later ook gestorven, deels door verdriet en deels door de stress van het proces. Die chronologie kan je niet weggommen."

Lotte: "Het was allemaal zo pijnlijk, want elke leugen werd voor waarheid aangenomen. We waren zogezegd een disfunctioneel gezin. Over Tine is een beeld geschapen dat fundamenteel oneerlijk is, een psychiatrisch gedrocht, deel van een familie die gediaboliseerd moest worden. De vrijspraak ging ten koste van alles. Dat is heel hardvochtig. Ik stelde mijn eigen beoordelingsvermogen in twijfel. Als je alles op een rijtje zette, zijn er duidelijk fouten gemaakt tegen de wet. Waarom werd er ook steeds getwijfeld aan onze verklaringen? Ik vind het een heel pijnlijke, ontvucherende episode. De verdediging van de dokters haalde alles uit de kast en dat zorgde voor zoveel onwaarheden. Voor zoveel details uit haar privé ook, die ongefilterd op straat belandden. Alles wat Tine, in welke gemoedstoestand dan ook, in vertrouwen besprak met haar psycholoog. Vergeef me enige scepsis voor sommige media ook. Er zijn veel 'experts' in de media verschenen die een mening over onze familie en Tine poneerden. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe pijnlijk dat was om allemaal te slikken." *(lees verder onder de foto)*

LEES OOK. Waarom het euthanasieproces rond Tine Nys opnieuw moet doorgaan

N

Opluchting bij Lieve Thienpont na haar vrijspraak eind januari 2020.

We zijn intussen 13 jaar na Tines dood. Met alles wat jullie nu weten: was jullie zus toen nog te redden?

Sophie: *(kordaat)* “Ja. Tine had toen nood aan twee dingen: tijd en zorgverlening. Een behandeling bij een psychiater die aan de slag ging met de vraag achter de euthanasievraag en de diagnose van autisme, of alvast een ontwenningprogramma hadden haar op weg kunnen helpen. Het is een flagrante leugen dat ze tweemaal per week al vier jaar lang naar een psycholoog ging. Ze heeft de maanden voor haar euthanasie geen enkele vorm van zorg gekregen. Stuitend. Stui-tend. Bovendien kreeg ze dus de stempel autisme. Er waren bijkomende testen nodig om die diagnose, juist of niet, te bevestigen. Laat staan om ze te verwerken. Dat vergt maanden, voor haar en voor haar omgeving.”

Lotte: “Haar medisch dossier was niet eenduidig, maar toch was ze zagezegd niet meer te helpen. Ik zal het nooit begrijpen. Het lijkt me zo’n kaakslag voor zoveel mensen met een psychische fragiliteit. Bij Tine is alles enorm uitvergroet. En de conclusie luidde dat ze beter uit de maatschappij werd genomen. *(huilt)* ‘Maar ze heeft nu rust’, hoorden we nadien. Wat een gezever toch. Ik ben atheïst. Voor mij is er niets na de dood.”

“Haar medisch dossier was niet eenduidig, maar toch was ze zagezegd niet meer te helpen. Ik zal het nooit begrijpen. Het lijkt me zo’n kaakslag voor zoveel mensen met een psychische fragiliteit”

Lotte

Van Caeter: “Er was twijfel voor haar dood, ze was niet beslist. Die rust, die beredeneerde keuze is er nooit geweest. En de daad van de dokter was onomkeerbaar.”

Sophie: “Wij draaien hier niet rond de pot: Tine had een psychiatrisch verleden en zat ontzettend diep op het moment van haar euthanasie-aanvraag. Ze wou dood omdat ze geen uitweg meer zag en niet meer behandeld wou worden. De lijdensdruk was hoog door de relatiebreuk en het daaruit voortvloeiende druggebruik en geldgebrek. De situatie leek uitzichtloos, maar ze was niet uitbehandeld. Nooit. Op zo’n moment mag je niemand opgeven.”

Lotte: “Ze zat in een trip op zoek naar die drie noodzakelijke handtekeningen om de euthanasie te

N

Lotte Nys geeft intussen les aan kinderen met autisme, zus Sophie is een gevierd kunstenares die wereldwijd

tentoonstelt.

laten doorgaan.”

“Het is erg om te zeggen, maar ze deed aan ‘shoppen’ bij verschillende artsen. Tot ze uiteindelijk drie dokters vond. De combinatie van die drie figuren was letterlijk dodelijk: een incompetente arts met twijfelachtige reputatie, een goedgegelovige pion en iemand die elke vraag tot levensbeëindiging steevast positief beantwoordde uit vrees voor suïcide”

Sophie

Sophie: “Het is erg om te zeggen, maar ze deed aan ‘shoppen’ bij verschillende artsen. Tot ze uiteindelijk drie dokters vond. De combinatie van die drie figuren was letterlijk dodelijk: een incompetente arts met twijfelachtige reputatie, een goedgegelovige pion en iemand die elke vraag tot levensbeëindiging steevast positief beantwoordde uit vrees voor suïcide.” *(lees verder onder de foto)*

N

Tine Nys en haar zus Sophie.

De perceptie over Tine ligt jullie dwars. Hoe moeten we haar vooral herinneren?

Lotte: *(in tranen)* “Als iemand heel uniek. Ik keek echt op naar haar. Ze was joviaal, ze was creatief, een echte vechter. Ze had het moeilijk en het klopt dat er thuis dingen fout zijn gelopen. Ik vond haar desondanks heel straf. Tine was een plantrekker. Ze ging graag op reis en vertoefde vaak aan zee. Ze genoot, wars van alle moeilijke momenten.”

Sophie: “Tine was heel genereus. Ze werkte op een plek waar mensen die het thuis moeilijk hadden, terechtkonden. Ze was iemand die heel goed over haar emoties kon praten. Ze was ongelooflijk lief, ongelooflijk intens ook. Er was veel verdriet binnen ons gezin en we begrijpen dat ze daarover frustraties had, dat ze zich niet altijd veilig voelde. Wij als drie zussen stonden eensgezind, zij aan zij in het leven. Nooit in ons leven hebben we ruzie gehad. Ook nooit met onze broer, die zich afzijdiger in deze zaak houdt. Vele families zouden ons benijden, denk ik.”

Zouden jullie het opnieuw doen, die moeilijke stap naar het gerecht zetten?

Sophie: *(gedecideerd)* “Natuurlijk niet. Ik voel mij enorm verantwoordelijk voor alles wat er door mijn klacht is gebeurd. Er was binnen onze familie altijd brede steun, maar we hebben er een heel zware tol voor betaald. Onze moeder is er letterlijk aan bezweken, dat is héél heftig. De zaak is een veelkoppig monster geworden waar wij geen vat op kregen. In zekere zin zijn wij vermorzeld, omdat sommigen klakkeloos overnamen wat de verdediging poneerde.”

“Ik voel mij enorm verantwoordelijk voor alles wat er door mijn klacht is gebeurd. Er was binnen onze familie altijd brede steun, maar we hebben er een heel zware tol voor betaald. Onze moeder is er letterlijk aan bezweken, dat is héél heftig. De zaak is een veelkoppig monster geworden waarop wij geen vat kregen”

Sophie

Maar ze staat wel nog steeds honderd procent achter de beweegredenen die ze destijds, in 2010, in een brief aan Tines beste vriendin in de Verenigde Staten richtte. Letterlijk schreef ze toen: “Ik weet dat we hiermee Tine

niet terugkrijgen, maar ik wil een degelijk onderzoek, een onafhankelijk onderzoek. Als het resultaat positief is of negatief, het maakt niet uit, het is belangrijk dat er een second opinion is en daarmee zou ik dan uiteindelijk wel beter kunnen leven. Ik wil ook andere families beschermen tegen dokters die niet zorgvuldig met de vastgestelde criteria omgaan.”

LEES OOK. Dokter werd vrijgesproken in euthanasieproces Tine Nys, maar hij staat nu nog terecht voor ‘gifmoord’ op haar: “Het is een marteling”

Dit najaar volgde dan een nieuwe tegenslag. Ook op burgerlijk gebied verkreeg dokter Van Hove – de enige die nog eens moest terechtstaan – de vrijspraak. Hij moet jullie geen eurocent. Toch geven jullie niet op?

Sophie: “We zouden ook geen geld van hem willen. Dat debat over een schadevergoeding kwam er enkel omdat het niet anders kon: als je naar het Hof van Cassatie stapt en het arrest wordt verbroken, maar het Openbaar Ministerie volgt initieel niet, moet er altijd een burgerlijk proces volgen en dan komt die schadevergoeding altijd aan bod. Ook dat is pure framing. We willen maar één ding: dat er erkenning komt dat er zware fouten zijn gemaakt. We trekken daarom naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg, en hopen op maar één ding: morele genoegdoening.”

Hoe hard beheerst Tine jullie huidige leven nog?

Lotte: “Ik ben niet het type dat wekelijks op het kerkhof verschijnt. Daar ga je mij niet aantreffen. Uiteraard hangt Tine in de woonkamer. We gingen samen oud worden, dat was ons zussenpact, dat was een zekerheid. Ik praat over Tine met mijn kinderen, maar het is moeilijk om uit te leggen aan een 10- en 14-jarige hoe hun tante is gestorven. Los van het feit dat ze haar nooit gekend hebben.” *(lees verder onder de foto)*

N

De zussen hopen voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens alsnog “morele genoegdoening” te krijgen. — © kinnnet

Sophie: “Er is iets kapotgemaakt, er is iets voor altijd gebroken. Het is allemaal zo spijtig. We vierden bijvoorbeeld onze verjaardagen, die in februari vallen, altijd samen. Verjaardagen zijn sindsdien deels zinloos geworden.”

Lotte: “Er is een stuk levensvreugde weggenomen.”

Waar halen jullie die kracht, die vastberadenheid om toch door te gaan? Je zou toch ook kunnen zeggen: Straatsburg, dat laten we beter zo, wat haalt het nog uit?

Lotte: “Omdat we achterblijven met een gevoel van diep onrecht naar Tine toe. Dat is een onbehaaglijk gevoel. We willen niet dat andere mensen ooit in zo’n situatie terechtkomen en een dierbare persoon verliezen binnen een zogenaamd wettelijk kader.”